

חינוך בפרשה – בלק

פוקח עוורים

סיפר לי **מנהל חינוכי חשוב זצ"ל**: 'מעשה שהיה', תלמיד כתה ו' חלה 'צנח' באופן משמעותי. מתלמיד ממוצע הוא הפך למנותק ונכשל. מִבְּחִינוּ, שבעבר מולאו בתשובות יפות, חוזרות למלמד רִיקָנִים. תמיד היה דייקן בזמנים, וכבר חודש שמאחר כרוני. מילד 'מתפלל', נעשה בוהה ומלמל. האם הללו סימני נשירה? אולי הוא סכנה רוחנית לכיתה?

לאחר שהמלמד הוכיחו מספר פעמים, ללא הועיל, ולאחר שנקט מולו 'סנקציות' כמו מניעת הפסקות וממתקים, שלחוהו אלי (המנהל) ל'התרעה'. האמת, ראשי היה טרוד ונתון בעניינים אחרים. הרציתי באזניו את המשפטים הנדושים 'תפוס עצמך, קל ליפול, קשה לטפס בחזרה... הרחק מחברים רעים... כל באיה לא ישובו...!', ואחריהם אני שולחו לכיתה 'לפתוח דף חדש'. הוא פונה לצאת בראש רכון, אך ליד הדלת עוצר ומפטיר לעברי '**המנהל בכלל לא מבין**'. אמירה זו ניתקה את מחשבותיי שאכן היו נתונות לעניין אחר. יישרתי מבט לילד. לְבִי ומוחי התרכזו בו בלבד, ואני אומר 'אתה צודק! גם מנהל לא מבין הכל. אבל אני רוצה להבין. אתה מוכן להסביר לי?'. דיברתי בטון רגוע ומחזק. לאחר דממה קלה - פתח בבכי עצור 'כבר כמה שבועות שהתינוקת 'שלנו' בבית חולים. ההורים כמעט לא נמצאים בבית. אני דואג נורא. בכל בוקר אני מכין סנדוויצ'ים, ולוקח את ה'קטנים' לגנים ולחיידר. בצהריים אני ממחר לאסוף אותם, מכין אוכל, תולה כביסה, וממהר ללימודים. בערב, במקום 'מתמידים', אני קונה, רוחץ, מארגן, מכבס, דואג, מרגיע, מסדר, מתקשר, מכין, בוכה, מבשל, מקפל, משכיב, מפחד... המנהל! **כבר אין לי כוח!**'.

נאלמתי דום. לשוני דבקה לחיכי. דמעות התנקזו בזוויות עיני. התחלתי לראות **אותו**. לחשוב **עליו**. להתבונן בו...

בלעם רוכב לעבר מחנה ישראל. האתון נוטה מן הדרך. נלחצת לקיר. פתאום היא רובצת. **רבינו בחיי** כותב במדרשו שאדם 'נורמלי' היה מתבונן וחושב "מה קורה כאן?". אבל בלעם עסוק ותפוס 'עם עצמו', להוט לבצע זממו ולקלל את עם ישראל. הוא כלל לא רואה את 'היד הכתובת על הקיר'. עד כדי כך היה שקוע בעצמו, שבכלל אינו קופץ ומשתגע מהתפעלות בשעה שהאתון **מדברת** אליו! וכך כותב: "היה ראוי בלעם שְׁיִתְמָה בפלא הגדול הזה של דיבור האתון, ושירעיש מן הנס המיוחד והמבהיל... היה לו לחשוב ולהתבונן כי מאת ה' היתה זאת!". בלעם עטוף באנכיות ובשנאה עיוורת עד שעונה לאתון בשגרתיות 'כִּי הִתְעַלְלָת בִּי... האתון מוציאו מריכוזו-ריחופו, ושואל בהגיון הֲלוֹא אֲנִי אֶתְנֶדֶ אֶשֶׁר רָכַבְתָּ עָלַי... הֲהִסְכַּן הִסְכַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לָךְ כֵּה? ובלעם נאלץ להודות – 'וַיֹּאמֶר, לֹא...!'

מחנך המופקד על טיפול בנשמות חייב להקדיש תשומת **לב** ולהבחין בשינויים חדים, המעידים, לכאורה, על דבר מה. תלמיד נעשה מְכַנָּס. פתאום התחיל לֶאָחַר. ציוני מבחניו חורגים מה'גִּרְף' הקבוע שלו. בפנייה אישית (ולא פומבית), במבט שואל (ולא שופט), בשמיעת אוזן (ולא משיכת אוזן), ובחיוך מזמין (ולא כמוכיח מלביק) ניתן לעזור ולהבין. לעתים **מצילים נפשות ממש** (וד"ל) ע"י הקשבה כנה ללא גערה מייסרת. אך ראשית כל, **עלינו לראות שקורה כאן משהו!**

עבודת המחנך היא לשים לב. הייתכן מְנַתֵּחַ ש'לא שם לבי שלחץ הדם המטופל צונח תוך כדי הניתוח? הייתכן נהג ש'לא שם לבי שקשישה חוצה את הכביש לפניו? כתב השל"ה הק' על דברי בלק למלאך **חֲטָאֲתִי**, כִּי **לֹא יִדְעָתִי** כִּי אֲתָה נֶצֶב לְקִרְאָתִי, "לכאורה קשה, אם **לא ידע** - אם כן מה **חטא**? אלא, האדם, מה שהיה ראוי לו לידע ולהבין - ולא ידע, הוא חייב בדבר, כי על כן נתן לו הש"י השכל להשכיל ולהבין. גם כאן בבלעם, היה לו להבין כי לא לחינם עֲשָׂה ה' אֶתְּךָ כֵּךְ... כי תמיד צריך להשכיל ולהבין ולראות שלא יארע לו דבר רע". לא יארע לו, ואף לא לתלויים בו.

'מלמד סטנדרטי' מרגיש קושי עם תלמיד רק כשהתלמיד **מפריע לו**, למלמד, כשהוא מרעיש בשיעור, או מעכב את הכיתה. 'מלמד מומחה' מרגיש בקושי גם כשהתלמיד מפריע רק לו - לעצמו, שותק בשיעור, מְכַנָּס בהפסקות, מְשַׁתְּבְּלֵל לתוך עצמו. הרי לא באנו לכיתה לרווחתנו, כי אם **למען תלמידינו**. נראה אותם, את לבבם ואת נפשם.

בהצלחה בעבודת הקודש!

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

123ymm@gmail.com